

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Egész évre 4 frt.
Fél " 2 " "
Negyed " 1 " "

HIRDETMEYNEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegűj külön 30 kr.
Nyilv. sora 15 kr.

Közeletünk.

(B-n.) A jelenlegi magyar társadalmi élet élénksége ellen panaszunk nem lehet. A közelet pangása eltűnt s helyett adott a politikai, közgazdasági és egyházi téren oly általános mozgalomnak, melyhez hasonló rég nem jegyzett fel hazánk közelebbi történelme. — Az antisemitismus sok tekintetben akuttá vált társadalmi kérdése remélhetőleg az igények és az érdekek méltányos és hazafias szellemű kiegyeztetését vonja maga után. Valamint egyrésztől mind inkább tűnni fog az el-lenszenv, mely „faja” miatt támadja meg a zsidót, úgy más felől várni lehet, hogy a zsidóság jobb-jainak buzgó törekvései folytán megszűnik az a tár-sadalmilag elfoglat külön állás és a magyar tár-sadalmi és hazafias érdekek és intézmények nem pártolása, — kevesedni fog az a piszkos haszon-lesés és szélhámosság, melylyel az üzletek foly-tattatnak s az a durva önzés, mely végsőig kifosztja hamis jószívűség álcája alatt kezei közé kaparitott áldozatait, — szóval lassanként enyészöbe megy mindazon sajnós szereplés, melyet — miután sok helyt tömegesen gyakoroltatik — a zsidóságnak folytonosan szemébe szeretnek vágni, a nélkül, hogy a valóban jeles kivételeket, minőket pl. a gyula-fehérvári derék zsidóság köréből tisztelhetünk, fi-gyelembe vennék.

A horvátok erőszakos zavargásai ellenében együtt áll a nemzet s a mint Tisza miniszterelnök nagyváradi fogadtatása is mutatja, pártkülönbőség nélkül bizik a kormány erős kezű, de egyszersmind a méltányos érdekeket figyelembe bevévő politikájában.

A gazdasági egyletek tömeges kiállításai s a szép eredmények által mindinkább felkeltett gaz-dasági verseny, Széchenyi gróf miniszternek az „agrarius” politikát hangoztató beszéde által fel-keltett érdeklődés a közgazdasági politika ezen ága iránt, és hozzá még az 1885. évi nagy fontosságu országos kiállítás előkészületei — szintén jelenté-keny és jótékony mozgalmat idéztek elő abban az irányban, mely földmívelési érdekeinknek kiváló figyelembe vételét s a kellő vámpolitika által leendő támogatását tűzte ki céljául.

Az egyházi téren is jelentékeny mozgalmat látunk. A magyarországi ev. ref. kerületek képviseletét képező „konvent” élénk viták között tartá-

meg kolozsvári gyűlését, újabb lépéseket téve a magyar ref. egyház erősítése s különösen közok-tatása rendezése körül. — Alkotásai között magasan kiemelkedik az önmegadóztatás által létreho-zott „domestika” ügye, — melylyel szegény egyházak nyomoruságos állapotát rövid idő alatt nem csak elviselhetővé, hanem biztossá is fogja tenni s ezáltal feloldva a lelkeszt az anyagi gon-dok nyomasztó terhe alól, az erkölcsi oktatás és népnevelés nagy munkájára képessé teszi.

Az erdélyrészi katolikusok szintén kiváló ér-dekeltséggel várják az október hó 9-re összehívott „statusgyűlést.” — Nem oly rendszeres, nem oly részletesen kidolgozott eljárás szerint működik e testület, minővel pl. az erdélyi ev. ref. egyház-kerület jól kifejtett hosszas gyakorlati működése folytán bír, — de azon határok között is, mely-ben mozoghat, oly alkotmányos életet és tevékeny-séget mutathat fel, minővel a sokkal gazdagabb, sokkal kedvezőbb viszonyok között létező magyar-orosz egyházmegyék éppen nem bírnak.

S ha még mindehhez hozzá vesszük a tör-vényhatóságok közgyűléseit, a már nagyban folyó tisztújítási mozgalmakat, — beláthatjuk, hogy mos-tani életünk a folytonos tevékenységnek s a pihe-nés nélküli fáradozásnak gazdag láncolatát képezi.

Közigazgatás.

A megyei igazoló bizottság a legtöbb adót fi-zető m. bizottsági tagok névjegyzékének 1884-ik évre leendő megállapítása végett szeptember hó 27-én délelőtt 10 óraker gyűlést tart. — Azok, kik a névjegyzékbe ma-gokat bevétetni vagy adójukat kétszeresen számíttatni ki-vánják, személyesen vagy írásban jelentkezzenek igazoló okmányaikkal együtt.

Az állandó választmány a folyó szeptember hó 28-án délelőtt 9 óraker gyűlést tart a folyó évi október hó 8-ra összehívott megyei bizottsági közgyűlés tárgyai-nak előkészítése végett.

A megyei bizottság őszi közgyűlése folyó évi ok-tóber hó 8-ra tűzött ki.

Kimutatása nemes Alsó-Fehérmegye költségvetési előirányzatának az 1884-ik évre:

	A belügyminisz-ter által megál-lapított	A megyei ható-ság által ajánl-tott
Tisztviselők rendes fizetése	39.500 frt.	40.350 frt.
Ezek mellékjárulékaira	10.510 "	10.510 "
A szolgazemélyzet rendes bérére	3.550 "	3.600 "
Ezek mellékjárulékaira	860 "	860 "
Hivatali helyiségek bérletére	— "	— "
Irodai szükségletekre	— "	1760 "
Utiköltségekre s napidijakra	— "	300 "
Megei épületfenntartás s tűz elleni biztosításra	2560 frt.	300 "
Rabok élelmezésére	— "	100 "
Előre nem látott költségekre	— "	100 "
A m. rendk. építkezések tartalék alapjára	1820 frt.	920 "
Összesen:	58.800 "	58.800 "

Pár szó az Enyeden létesítendő iparos ifjusági egylet érdekében.

A tek. szerkesztőség szíves engedelmével bátorságot veszek magamnak, hogy pár szóban visszatérjek egy oly tárgyra, mely már egyszer e beces lapok hasábjain is volt felemlítve, — és mely már többnyire minden város-ban létesülve van elkerülhetetlen volta miatt.

Ez pedig az iparcsifjak egylete.

E beces lapok olvasói bizonyára emlékezhetnek, hogy a „Közérdek” egyik számának első cikkében fel volt fejtve elég világosan ezen egylet városunkbani égető szüksége, és ki volt jelölve a cél, mely felé iparos ifju-ságunknak kellene törekednie, — el volt mondva az anyagi és szellemi haszon, melyet ezen egylet létesítése után nyerhetnek.

De — fájdalom! — ezen cikk az iparos ifjuság és azok között, kiknek elől kellene járniok, hogy ezen egy-let mentől hamarabb létesüljön, csak pusztában elhangzó szó volt.

Egynehány iparos ifjútól hallottam ugyan, hogy ké-szek volnának egy ily egyletnek tagjai lenni és óhajtanák is, hogy mentől hamarabb létesüljön, — de ha azt kér-dezem, hogy hát miért nem egyesülnek és miért nem létesítik meg már ezen egyletet, azon feleletet kaptam rá, miszerint köztük nincs annyi összetartás, hogy ők ma-guktól létesíthessék.

En tehát mostan, miután átláttam, hogy iparos if-

TÁRCZA.

Bem tábornok s az előkészületek Erdély visszafoglalására.

— Egy volt honvédtől. —

Az Erdélyből kiszorított s a határszél mentében Csucsán, Szilágy-Somlyón, Zilahon és Nagy-Bányán állást foglalt magyar hadsereg 1848. december hó első nap-jában azon hirre ébredt, hogy fővezért nyert Bem tá-bornok személyében.

A történelmi igazság érdekében ki kell jelentenem, hogy ezen kinevezés a seregben nem nagy meglepéde-sel találkozott, sőt maga a tisztikar is aggódva fogadta azt.

Erre okot az szolgáltatott, hogy maga a név kez-detben más kiejtéssel német hangzásnak tetszett. Lehet ez indokolatlan idegenkedés, de századok tapasztalatain gyökerező specialis magyar gyanuk.

Hasztalan hangsúlyozta egyik-másik, hogy Bemnek mellékeve „az ostrolenkai hős” — de azt felelték, hogy miért nincs hát legalább lengyel hangzásu neve.

Aztán maga azon körülmény, hogy Bécs az ő pa-rancsnoksága alatt esett el, nem nagyon nevelte nyambu-sát, melyet a sereg szemeiben egészen megtörni látszott az, hogy Pestre érkezévtel éppen egy lengyel pisztolyal rálőtt s miközben a tábornok arcát erősen megsebezte, még „árulónak” is kiáltotta.

Rosz omennek tekintetett az ezen időben divatos „áruló” nevet, a sereg fővezéréről előre is hallani s épen egy lengyel által hangoztatva. Hiába ostrolenkai hős — tán még sem igaz lengyel, vagy legalább bensőleg nem az.

Néhány nappal később, miután a csucsai csapatokat megszemlélte s ott intézkedéseit megtette. Szilágy-Somlyón megjelent egy sebláza miatt szenvedő, 50—60 év

közötti, pálezáján sántikáló vén ember, pisze orral, du-zadt ajkakkal, apró szürke szemekkel, több csak félig be-hegedt seb által eléktelenített arccal, egy összetöprör-dött kis alak, kire még nézni is fájdalmas volt.

Mégis német, olyan a formája! mondogatták. Ezen kívül ez különben is elnyomorodott vén ember, ki ha min-den harmadnap fürdőt nem vesz, még járni is képtelen. A szerencsétlennek lábán három nyílt seb volt s ha für-dés által azokat nem enyhítette, megernyedtek, bedugul-tak, a mi nekie kiállhatatlan fájdalmakat okozott.

Szilágy-Somlyóra a gróf Andrassy-testvérek, mint segédtszjei, kíséretében érkezett. Gróf Andrassy Gyula még Sz.-Somlyóról visszautazott, Aladár a piski-i csata után még mellette maradt.

Szilágy-Somlyóra megérkezvén, a csapatok szakértő megszemlélése után az egész tisztikart szállására rendelte s ahoz rosz németességgel s lengyeles kiejtéssel következő szavakat intézte: „Engem a magyar kormány ezen sereg fővezérévé kinevezett, a ki nem engedelmeskedik, azt fő-belövetem, de jutalmazni is tudok” s ezen laconicus sza-vak után fejét biezcentre azt elboesátotta.

Csak hamar azonban a kis öreg ember tekintélye emelkedni kezdett. Szófukar, még legbensőbb környeze-tével is ritkán közlekedik s akkor is csak a legszükség-sébbekre szorítkozik, nem hogy még a többi főtisztekkel egybeülne, annyival kevésbé velük mulatna. — Kedvencz eledele egyszerű rántott levestől áll. Bort soha nem iszik, legfeljebb pezsgőt. Egész éjszakákon keresztül magáno-san virraszt, a gyertyafény kilátszik ablakából.

És mit mivel egész éjszakákon át? Vizsgálja a ka-tonai térképet, mely Erdély minden völgyét, hegyét, ut-jait, folyamok és patakok kanyarulatait, helységeit, út mel-letti koresmaházait, sőt még ösvényeit is mértani pontos-sággal megjelöli s mely a távolságot mértföldenként, ölen-ként, az azon találtató méretjelzet szerint legkisebb rész-letig kimutatja.

Ezen térképet tanulmányozza, míg az emlékébe be-vésődik, azután a térkép különböző pontjaira babszemeket állít, azokat elé és hátra taszítja, majd szintén bizonyos pontokra gombostűket szurkál s órákon át szemléli. Ez folytonos éjjeli foglalkozása.

Komoly ember és tanulmányozó fő, ezért a gondol-kozó eubernek tetszeni kezd.

Azután a szakértelem hódít. Megáll a felállított lo-vas és gyalog hadsorok előtt. Neki nem elég az egész együtt jól mutató hadsorokat megszemlélni, egyes huszá-rokat kiinteget a sorból, leszáll lováról s rendre nézi: hogy van a ló nyergelve? nincs-e a nyereg előre vagy hátra téve, hogy van a pokrócz egybefogva, hogy van a ló felkantározva, miként áll a zabla és állanzó, nincs-e ez utóbbinál vagy egy szem ferdén, nem hosszú vagy rövid a kengyelcsizij, meg van-e a huszár kellő fegyverzete, a kard markolatján a kézsizij, pisztoly a tokban és a kara-bély, nem hiányzik-e a huszár sarkantyujának a taréja?

Majd téteti a legnehezebb mozdulatokat. A lovas-ságot szakaszonként maga körül négyszögben sebesen üggetti, azután fél és egész századonként, végre egész osztályban előbb jobbra, aztán balra sebes arczfordulato-kat, felkanyarodásokat rendel.

Csakis gyakorlott lovas katona vagy szakértő tudja megítélni ezek nehézségeit. És ebből bírálta ő meg a lo-vas csapat harezképességét.

A gyalogságnál ugyanezen szemlélt folytatja. Minden százlóaljból vagy csapatból egyes honvédeket maga elébe állítat s megnézi nem csak fegyverzetét, töltényeit, ha-nem megvizsgálja egész öltözetét, benéz mellénye alá, — arra is kíváncsi, hogy áll a nadrágszizjok, megnézi bor-nyuját vagy tarisnyáját, hogy mi van benne és hogy van-e fésűje és változója?

Aztán kanyaríttatja szakaszonként jobbra-balra, — arczban feltuttatja s a szerint, a mint ezt végrehajtva látja, itéli meg a zászlóalj vagy csapat becsét.

jaink nem képesek egy ily egyület alakítani önmaguktól, de annak tagjai lenni — ha megalakul — legforróbb kívánságuk: helyén valónak vélem ezen ügyet köztisztelőben és közszeretben levő polgármesterünk becses figyelmébe ajánlani, — mert megvagyok győződve, hogy ezen egyület nem fog addig létre jöni városunkban, míg egy oly egyén nincs, ki az alapját megvesse.

Meg vagyok győződve, hogy tisztelt polgármesterünk ezen ügyet kezébe véve, egy iparos ifjúsági gyűlés összehívása alkalmával meg fogja adni az irányt ifjúságunknak, a mely felé haladnia kell; azután ezen egyület városunkban még virágozóvá és ifjúságunknak sokban hasznára lehet.

Pár soromat azon reménnyel zárom be, miszerint polgármesterünk tek. Kovács Gyula úr nem fog késmi ezen ügyben megtenni minden lehetőt, hogy városunkban mentől hamarabb megalakuljon az elkerülhetetlenül szükséges „Iparos ifjúsági egyület.“ — És teljes reményem van, hogy iparos ifjaink is arra fognak lépten-nyomon törekedni, miszerint ezen alakítandó egyület eszméjét magok között szölesbitik és terjesztik, hogy a bekövetkehető gyűlés alkalmával ezen üdvös eszme ténynyé váljék.

Hogy ez mentől hamarabb legyen, szivemből kívánom és óhajtom.

—i—gy.

Megnyitó beszéd

az alsófehérmegyei községi és körjegyzői egyület rendes közgyűlésén.

— M. Ujvárt, 1883. szept. 9-én tartotta Török Bertalan elnök. —

Mélyen tisztelt uraim!

Együletünknek immár hatodik közgyűlését van szerencsém megnyitni és egyszerűen beszámolni arról, hogy mit tettünk, tetteink mit eredményeztek — és minő kilátásaink vannak a jövőre.

Kevésnek tekiathetjük együletünk fennállásának hat évi időszakát, ha a történelmi idők mértékével számítunk, s mégis már elmondhatjuk, hogy együletünk hat év időszakának történelme van. Nehány buzgó férfi, abból a szerény jegyzői körből, mely csak a munkát s a fáradságokat ismeri, de munkájának, buzgalomának megfelelő jutalmat ha csak ön szívében nem találja fel, még mind várni kénytelen, abból a körből, mely nehéz napi teendői között is időt tudott szakítani magának, hogy tanulmányozzon, gondolkodjék feladatairól és módot találjon arra, miként szolgálhatna a reá bízott érdekeknek legezéravezetésben, akadott több férfi, kik ártéve e jelszót: az egyesülés — erő, létre hozták a jegyzői egyesületet.

Fájdalom, mind kevesebbet látok ama buzgók közül, a sir hantjai boritnak többeket, a beteg test kórja tart vissza másokat. — De fennmaradt a szellem, mely őket lelkesítette — fennmaradt, hogy ifjabbak, erősebbek és szerencsésebbek válósihassák mind ama feladatokat, melyek az alapítóknak lelkében éltek.

Két mesterünk van: a történelem, mely ha tanulságait komoly figyelembe vesszük, megtanít arra, mihez lehet jogunk, és az élet, mely megmondja, mit parancsol érdekünk. E két mester nemcsak a politikai életben lehet utmutatónk, utasítanak azok bennünket a közigazgatás sokszor nehéz kérdéseiben is. Méltó tanulmányozni közigazgatásunk történelmét, mely részletenként kimutatja annak fejlődését s a nemzeti viszonyokhoz való alkalmazkodását. Az önkormányzat mind szélesebb körben terjedve,

Észleletéről azonban semmit sem szól. A legszükségesebből is lehető legrövidebben kérdezzet, tetszés vagy nem tetszés jeleit sem adja, mélyen ridegen hallgat, — szakértő és gondolkodó azonban az eredményt sejteti.

A Szilágyságban állomásozó lándzsás nemzetőröket, mint fegyelmetlen és actiora képtelen, hiányos fegyverzetű csapatot hazabocsátja. A kinek kedve van, álljon be a rendes honvéd csapatba. — Ezen rendelkezésnek azon eredménye lett, hogy a rendes honvédek száma százakkal szaporodott. A sok ezerre menő nemzetőrből nem hagyta meg csak a Csusánál, Nyiresen s a Börvényben elhelyezett bihari nemzetőröket, ezeket is addig, míg őket rendes csapattal felváltja.

Azután kiadja a rendelést, hogy minden katona lássa el magát két napi eleséggel és itallal. Kiadja a kenyeret és szalonnát. Minden egyes részére gondoskodik két kulcsról, egy nagyobbór bor- és egy kisebbór pálinka számára és azokat meg is tölteti.

Minden egyes harezosnál legyen két veres- és egy foghagyma — szól a parancs. A vereshagyma, mint olajos növény, az emésztést elősegíti, eszmőrt eltávolít; a foghagyma pedig praeservativa láz és más bajok ellen. — Ő azonban rendeletét egy szóval sem commentálja.

Jótekonny hatással volt azon újítás is, hogy az ő megjelenése napjától kezdve minden csapatot kirukkoláskor, menetre vagy csatára indulás előtt, valamint megérkezésekor menetből vagy csatából imára vezényeltetett, mire addig senki sem gondolt.

Annyi ember közt sok a vallásos, kikre ezen intézkedés jó benyomást tett.

(Folytatása következik.)

mind több és több jogot adott községeinknek, mind több és szélesebb hatáskört biztosított azoknak, kik hivatva voltak a községi ügyeket szóval és írásban vezetni t. i. a községi jegyzőknél. Nem lehet feltűnő ennélfogva, ha a néppel való érintkezés folytán, a községi jegyzőkben tekintette a nép tanácsadóját, jogai védőjét, személye biráját — és befolyása kiterjedetté vált.

Az élet, e második mester, főleg korunkban, nagyban befolyt a jegyzői rendszer módosítására. Az élet tapasztalatainak hatása alatt a törvényhozás fenntartotta a kormányzati jogot, de figyelemben részesítette az előhaladott kor követelményeit és számba vette érdekeinket. A községek csoportosításával az anyagi viszony javítását, az értelmi minőség meghatározásával a szolgálatra való kellő képzettséget kívánta elérni.

Az élet eme követelményei hozták létre egyesületünk is. Az anyagi lét javítása és biztosítása, az elméleti ismeretek szerzése és a megfelelő közszellem terjesztése képezik feladatainkat. — Hogy közigazgatási viszonyaink általános gyengesége jegyzőink anyagi körülményeire is kedvezőtlen befolyással van: azt sajnálattal kell tapasztalunk, de biztat a remény, hogy a béke áldásai e részben is meghozzák idővel az óhajtott eredményt. Annál többet értünk el az elméleti fejlődés és a társulati szellem emelése körül. Reá mutathatunk az 1883. t. ezikkre, mely a jegyzői képzettség újabb szabályozását azon értelemben mondotta ki, a mint együletünk is kifejezte óhajtatását. Reá mutathatunk munkálkodásunk hosszú sorára s azon collegialis érzületre, mely bennünket összeköt. Hivatkozhatunk a haza iránti szeretetünkre, a szentesített törvények tiszteletére, polgártársainknak vallás és nemzetiség különbség nélkül való becsülésére, mind oly érzelmekre, melyeknek mélyen kell gyökerezni minden tisztviselő, s különösen minden jegyző szívében, hogy el legyenek kerülve azon végzetes tévedések s azon szerencsétlenséget hozó lépések, melyek Szt. István birodalmának egyik tartományát, sok tekintetben a községi közegek szivtelen, jogtalan és törvénytelen eljárása folytán éppen most sujtják.

Együletünk viszonyaira tárva át, szomorúan kell bejelentem Zeyk Antal szolgabírónak, és Sükös Miklós csőrei körjegyzőnek, együletünk buzgó tagjainak elhunytát. Belépett 2 új tag; jelenlegi létszám: 67. Választmányi gyűlés egy tartott, a közgyűlési határozatok mikénti végrehajtása tárgyában, mely alkalommal a hátralékos tagdíjak beszedése iránt is intézkedés történt. A pénztár állapota külön jelentést tesz szerencsém benyújtani, de ez alkalommal is bátorodom felkérni tisztelt tagtársaim pártolását együletünk vagyona gyarapítása végett, mely szigorú takarékoság mellett nemcsak rendes kiadásainak fedezésére, hanem, törekvéseinek egyik ezéjja, a jegyzői nyugdíj alap létesítésére is kiindulási alapot fog szolgálni ama másik összeggel együtt, mely a jegyzői vizsgadíjakból és fegyelmi bírságokból gyűjtve, a nagyenyedi kisegítő takarékpénztárban 251 frt 93 kr tőkét képvisel.

Sajnálattal kell felemlítenem, hogy több jegyzőt a törvényhatóság kénytelen volt állomásától felfüggeszteni és ellenük fegyelmi keresetet indítani. A veszélyeztetett közigazgatás érdeke követelte ezt. Ismételnem kell t. uraim azon a mult évben tett kérelmemet, hogy tartsák kartársi és megyénk jó hírneve iránti kötelemüket oda hatni, hogy óva intsek a gyöngöket, tapasztalatlanokat oly tényektől, melyek a hivatalos kötelességgel és a törvénnyel határozottan ellentétesek. Együletünknek e tekintetben nehéz feladata van — de teljesítsük ezt is férfiasan s jó indulattal.

Ezzel a közgyűlést megnyitottam nyilvánítom; de mielőtt a tárgyak sorozatához fogzánk, engedje meg a tks alispán ur, együletünk nagyérdemű tiszteletbeli elnöke, Önök, tisztelt vendégek, és együletünk tagjai, hogy köszönetemet fejezzék ki megjelenésükért: mindnyájukat szivemből üdvözölve tanácskozásunk folyamára nagybecsű figyelmüket és részvételüket kikérhessem.

Figyelmeztetés megyénk gazdaközön-ségéhez.

Az erdélyi gazdáknak Nagy-Enyeden folyó évi október 13. 14. és 15-én tartandó vándorgyűlése küszöbön áll. Ismételve kérjük gazdáinkat a tömeges részvételre. A termény-, gép- és háziipar kiállításra szánt tárgyak október hó 1-re az intéző bizottságnak Nagy-Enyedre ezimezve bejelentendők és legkésőbb október hó 10-én esti 6 óráig beküldendők; később érkező küldemények a versenyből kizáratnak. A tanácskozásokban és kiküldetésekben részt venni kívánók 2 frtért „tagsági igazolványt“ nyerne dr. Winkler Albert pénztárnoktól.

A kiállítás tárgyait képezik: hazai és idegen fajú szarvasmarhák (bikák, tehének, borjuval vagy a nélkül), juh, sertés. Mezői termékek: gabona, hüvelyesek, gumos és gyökönvények, komló, olajos és takarmánymagvak. Kerti vetemények. Gyümölcs: szőlő, alma, körte, (a legszebb batul s a legszebb pónyik csoportozat külön díjazatik.) — Bor: asztali, fajborok, veres- és aszborok. Itt meg kell jegyezni, hogy a borok közül a fehérek zöld rajnai, a vörösek barna, az aszu fehér színű üvegekbe volnának általánosán bevett szokás szerint helyezendők. Az üvegek 7/10 liter, azaz mintegy félkupás nagyságuk legyenek és legzeleszerűbb 2 üveg-

gel küldeni be. Ajánljuk, hogy a kiállító nevén, a bor termelési helyén, faján és termelési évén kívül jegyeztesék fel a borkészlet mennyisége és eladási ára is, hogy ekként némi érdekeltség is keltessék a vásárolni kívánók között is. — A kiállítás további tárgyai: méhészet: méz, viasz, méhlokok, méhészeti eszközök. Eszköz- és géptárlat. Házi ipartárlat: fa és vesszőipar, káka és szalmaipar, szövőipar, táplálkozási cikkek (tészták, kenyér, füstölt, páczolt husok, likörök, ezetek, aszalványok, befőttek), női házi munkák.

A gabona-félékből 6 liter, a hüvelyesekből és olajos magvakból 1 1/2 liter, takarmánymagvakból 1 kiló küldendő, Gyümölcs minden fajtát 4—5 drb által kell bemutatni.

Ha a termény- és házi ipartárlat kiállítója világosan meg nem jegyzi, hogy küldeményét visszavárja, kiállított tárgya a tárlat javára el fog árvereltetni.

Részletes napirend

az erdélyi gazdáknak 1883. október 13—15 napjain Nagy-Enyeden tartandó hatodik vándorgyűlésén.

A vándorgyűlésen, mely tárlat és eszedjuttalmazással lesz összekötve, ugyan mindenki jelen lehet, de tanácskozásokban és kiküldésekben csak az vehet részt, ki folyó évi szeptember hó 15-ikétől kezdve az intéző bizottság pénztárnokától (Nagy-Enyedre dr. Winkler Albert urnak ezimezve) két forintért „Tagsági igazolványt“ vált, mely tagsággal a fenti jogokon kívül még a következő előnyök vannak összekötve:

1. Ezen tagsági igazolvány mellett a vándorgyűlés tagja:

a) a magyar kir. államvasutak összes vonalain a személyvonatokon (a gyorsvonatok kizárással) III. osztályú egész jeggyel a II. osztályban, vagy II. osztályú fél jeggyel a III. osztályban; továbbá vegyes és omnibus vonatokon I. osztályú féljeggyel a II. osztályban utazhatnak Nagy-Enyedre és onnan vissza. Ezen kedvezmény az oda-utazásra október 11—15-éig bezárólag, a visszautazásra pedig október 16—18-áig bezárólag érvényes.

b) az első erdélyi vasut vonalain III. osztályú egész jeggyel a II. osztályban, vagy II. osztályú fél jeggyel utazhatnak október 11—18-áig Nagy-Enyedre, illetőleg onnan vissza.

c) a szamosvölgyi vasuton ugyanezen kedvezmények állanak fenn.

2. A vándorgyűlés minden tagja a terjedelmes jegyzőkönyvet és netán más a gyűlés és tárlatra vonatkozó nyomatványt díjtalanul és bérmentve nyeri.

3. „A tagsági igazolvány“ elmutatója az állat és termény-tárlatot díjtalanul látogathatja, végre

4. Igazolványt váltott tagok a városi polgárok szives ajánlata folytán szállással foguak ellátatni.

A január hó 26-án kiadott általános értesítéshez a következő póttintézkedések járulnak:

I. Ekeverseny rendezi az alsó-fehérmegyei gazd egyület október hó 13-án délelőtt 11 órakor, kedvezőtlen idő esetén a következő napokon, melyen való részvételre a hazai vagy a hazában képviselt gépgyárosok, valamint gazdasági eszköz- és gépkereskedők tisztelettel felkértenek. Versenyre bocsátatnak, illetőleg jutalmazásban részesülnek:

Hármas ekék 1 együleti arany, 1 e. ezüst, 1 e. bronzérem jutalmazással.

Kettős ekék 1 együleti arany, 1 e. ezüst, 1 e. bronzérem jutalmazással.

Egyes vasu vasekék 1 együleti arany, 1 e. ezüst, 1 e. bronzérem jutalmazással.

Egyes váltó ekék 1 együleti ezüst, 1 e. bronzérem jutalmazással.

Törökbuza kapáló, töltőgető ekék 1 együleti ezüst, 2 e. bronzérem jutalmazással.

Jutalmazásak is abszolút jóságú munkát végző eszközöknek adanak. Általános versenyfeltétel: tiszta mély barázda legkisebb vonó erővel elérve, mi erőméről lesz meghatározva. Hármás és kettős ekéknek minimuma jutalomra csakis azon ekék tarthatnak igényt, melyek kötött talajban, lankás oldalon is garszautásra alkalmasak. Hármás, kettős és egyes ekéknek minimuma 16 cm. szántási mélység egymásmellé állított sima barázdával. Váltó ekéknek min: en egyéb fennebbi kellek mellett meredek oldalon is 10 cm. szántási mélység. Szántási terület minden ekére 100□-öl.

A versenyző eszközök f. évi. október 1-ig az alsó-fehérmegyei gazd. egyület elnöksége Nagy-Enyedre bejelentendők és legkésőbb október 10-ig beküldendők. A bejelentés alkalmából értesítés kívánatik arról is, hogy az eszköz használatra mily vonóról szükséges.

A bíráló bizottságot, az erdélyi gazdák vándorgyűlése küldi ki a maga kebeléből.

A nagyenyedi indóházról a versenyterre ki- és beszállításról, valamint vonó erőről a gazd. egyesület a maga költségén gondoskodik.

II. Komló kiállítás. A termény tárlat I. osztályának „Különfélék“ ezimű 4. osztályában főszűl a komlóra lesz fektendő, melynek díjazására a nagyméltóságú miniszterium, külön 2—2 drb. arany, ezüst és bronzérmel valamint 15 drb. 10 frankos aranyat engedélyezett.

küldő
állato

osztály
eke v
alma,
eszköz
ipar t

telepe
ugym

ujvári
tésére,

birtoke

csontfa

lök és

vánné
gium

vincze
esös n

megny

követke
bíralás

pélyes

pedig:

a
gyön t

natosít

Vilm

tettel a

délyrés

6

loda“ n

1

működé

2.

zeti-szál

1.

pedig:

a)

b)

zottságo

c)

d)

adja: M

e)

f)

2.

házi-ipar

kihirdeté

3.

Mi

bizottság

Ke

dött inté

ber hó 9

Zeyk

bizotts

Az 188

(—

ság a kiá

bírást k

galomma

tásában.

az

lomböző

sét tartva

pontból j

bdn, Bud

ozsvárt, I

Bejelentési határidő: október hó elseje, be-
küldési határidő: terményeknél legkésőbb október 10-iki,
állatoknál legkésőbb október 13-iki reggeli 6 óra.

Részletes beosztás.

Első nap szombat, október 13-án.

1. Délelőtt 9 órakor vándorgyűlés megnyitása és pedig
a) elnöki megnyitót,
b) a hatóságok és egyletek képviselőinek jelentkezése.
c) bíráló bizottságok választása a következő tárlati
osztályokra: szarvasmarha (5 tag), juh és sertés (5 tag),
eke verseny (5 tag), mezei és kerti termények (5 tag),
alma, körte és szőlő csoportok (9 tag), bor (9 tag),
eszközök és gépek (3 tag), méhészet (3 tag), végre a házi
ipar tárgyaira (5 tag.)
d) az intéző bizottság által kitűzött birtokok és szőlő-
telepek meglátogatására kiküldendő bizottságok választása,
ugymint:

egy 3 tagból álló bizottság a gr. Teleki Károly feső-
újvári birtokának és a csesztvei gazdaságok megtekintésére,

egy 3 tagból álló bizottság a Zeyk József gombási
birtokának és szőlőjének megtekintésére.

egy 3 tagból álló bizottság br. Bánffy Jenő kará-
csónfalvi birtokának megtekintésére,

egy 3 tagból álló bizottság a sárdi és cselnai szőlő-
lők és gyümölcsösök megtekintésére,

egy 3 tagból álló bizottság az özv. br. Kemény Ist-
vanné esombordi szőlőjének és a nagyenyedi ev. ref. kolle-
gium miriszlói szőlőjének megtekintésére.

egy 3 tagból álló bizottság a nagy-enyedi m. kir.
vinczellér-képezde, valamint több városi szőlő és gyümöl-
csös megtekintésére,

e) a délelőtti ülés bezárta.
2. Délelőtt 10 órakor az állat- és terménytárlat
megnyitása, az állatok megbírása.

3. Délelőtt 11 órakor — kedvezőtlen idő esetén a
következő napokon. — az ekeverseny megkezdése s meg-
bírása.

4. Délután 3 órakor az állattárlati jutalmak ünne-
pélyes kihirdetése és kiosztása.

5. Délután 4 órakor a vándorgyűlés folytatása és
pedig:

a) „Jelentés az ötödik (1879-ben Seps-Szent-György-
gyön tartott) vándorgyűlés határozatainak mikénti fogal-
matosságáról.“ előadja vándorgyűlési titkár Gamauf
Vilmos.

b) „Alsó-Fehérmegye állattenyésztése különös tekin-
tettel a szarvasmarhára“ előadja Rákosi Balint.

c) „Minő eszközök és gépek szerepeljenek egy er-
délyrészi középirtokon?“ előadja Vörös Sándor.

d) az ülés bezárta.

6. Esti 7 órakor ismerkedési estély a „Nemzeti szál-
loda“ nagy termében.

Második nap, vasárnap, október 14-én.

1. A látogató és bíráló bizottságok kirándulása és
működése.

2. Esti 7 órakor előadás és tánczigalom a „Nem-
zeti szálloda“ nagytermében.

Harmadik nap, hétfő, október 15-én.

1. Délelőtt 9 órakor a vándorgyűlés folytatása és
pedig:

a) az ekeversenyt bíráló bizottság jelentése,
b) a birtokokat és szőlőtelepeket megszemlélt bi-
zottságok jelentései,

c) a termény-, gép- és házi ipartárlat egyes osz-
tályait bíráló bizottságok jelentései,

d) „Alsó-Fehérmegye szőlőszete és borászata“ elő-
adja Morágyi István,

e) indítványok tárgyalása, végre
f) a vándorgyűlés bezárta.

2. Déli 1 órakor az ekeverseny, termény, gép- és
házi-ipar tárlat díjainak és a cselédjutalmaknak ünnepélyes
kihirdetése és kiosztása.

3. Délután 2 órakor közeled.

Minden kíváncjos részletes felvilágosítással az intéző
bizottság Nagy-Enyeden szives készséggel szolgál.

Kelt a vándorgyűlés és kiállítás rendezésére kikül-
dött intéző bizottságnak Nagy-Enyeden, 1883. szeptem-
ber hó 9-én tartott üléséből.

Zeyk Károly,
bizottsági elnök.

Vajna Károly,
bizottsági jegyző.

Az 1885. évi budapesti országos általános kiállítás.

(—gh.) Mióta a budapesti országos kiállítási bizott-
ság a kiállítás érdekében a hazai közönséghez intézett fel-
hívását közzé tette, a nagy jelentőségű üggyhöz méltó buz-
galommal fáradozott a kiállítás szervezetének megállapí-
tásában.

Az országos bizottság első sorban is az ország kü-
lömböző részeinek a kiállításon leendő méltó képviselété-
sét tartva szem előtt az ipari- és mezőgazdasági szem-
pontból jelentékenyebb helyeken jelsül: Aradon, Brassó-
bádon, Budapesten, Debreczenben, Fiunében, Kassán, Ko-
ozsvárt, Miskolczon, Nagy-Váradon, Pécsen, Pozsonyban,

Sopronban, Szegeden és Temesvárott kerületi bizottságo-
kat szervezett s ezek működési körét megfelelő szabályza-
tokban állapította meg.

Gondoskodás történt továbbá arra nézve is, hogy
Horvát ország számára Zágrábban egy külön országos
bizottság szerveztessék, mely Horvát országra nézve a
budapesti országos bizottsággal egyetértőleg a kiállítási
teendőket önállólag végezni van hivatva.

Valamennyi kerületi bizottságnak módjában áll, hogy
a kerületük jelentékenyebb helyein külön mezőgazdasági-
és külön ipari helyi bizottságokat szervezzenek.

A kolozsvári kerületi bizottság ily helyi bizottságo-
kat Beszterezén, Deézsen, Szamos-Ujvárt, Tordán, Maros-
Vásárhely, Szász-Régenben, Nagy-Enyeden, Gyula-Fehér-
várott, Abrudbányán és Erzsébetvárosban fog létesíteni.

A kiállítás erdészeti, közegészségügyi, képző művé-
szeti, bányászati, földtani, építészeti, közoktatásügyi részét
illetőleg Budapesten külön szakbizottságok szerveztetnek.

Az országos bizottság megállapította továbbá a ki-
állítandó tárgyaknak csoport beosztását; a csoportok a ki-
állítás általános jellegére való tekintettel magukban foglal-
ják a kézmű- és gyáripari tevékenységnek, a művészet-
és tudományok, a mezőgazdaság-, állattenyésztés-, erdész-
eti- és bányászati összes termelvényeit.

Összesen 32 fő, és 3 pótkiállítási csoportba lettek mind-
ezen tárgyak beosztva.

Az állandó kiállítás tárgyait képező csoportokon ki-
vül a kiállítás tartama alatt s annak keretében 8—10
napig tartó időleges kiállítások állapítottak meg; ezen idő-
leges kiállítások következő sorozatban tartatnak: május
hóban baromfi, továbbá tavaszi virág kiállítás, hizott álla-
tok és juhok kiállítása; június hónap: virág-, gyümölcs-
és zöldség kiállítás; július és augusztus hónap: az iparos
segédek és tanulók munkakiállítása; augusztus hónap:
nyári virág- és gyümölcskiállítás; szeptember hónap:
szarvas marha és sertés, valamint tej-
gazdasági kiállítás; október hónap: őszi virág, gyümölcs,
szőlő és zöldség, végül ló- és ebkiállítás.

Ugy az állandó, valamint az időleges kiállítások tek-
intetében az országos bizottság kiváló szakértelemmel
szerkesztett részletes programokat boesájított ki, a melyek
egész részletességgel felsorolják mindazon tárgyakat, a
melyek az egyes csoportokba tartoznak s kellő tájékozást
és útmutatást nyújtanak arra nézve is, hogy a tárgyak ki-
állításánál a kiállítók mire fektessék a fősúlyt.

Megállapította továbbá az országos bizottság a ki-
állítás általános szabályzatát, melyet lapunk más
helyén egész terjedelmében közlé teszünk, s minthogy a
kiállítás érdekében a többi részletes programok meg-
ismertetését is szükségesnek tartjuk, lapunk közelebbi szá-
maiban a kiállítási közlemények számára állandó rovatot
nyitunk.

Az általános szabályzat értelmében a kiállítás Buda-
Pesten a főváros által a város ligetben átengedett kies
területén fog megtartatni s 1885. évi május hó 1-től ok-
tóber hó 15-ig tart.

Az általános szabályzatok kellő szabadsággal meg-
állapítja a bejelentések körüli teendőket, szabályozza a tér-
díjakat és kitüntetések, felvilágosítást nyújt a kiállítók-
nak biztosított kedvezményekről, a kiállítók jogai és kö-
telességei felől.

A kiállítási bizottság a kiállítás érdekében felmerülő
levezetések számára teljes portomentességet, a kiállítandó
tárgyak számára pedig tetemes szállítási kedvezményeket
eszközölt ki.

A kiállítási épületeknek pedig pályázat után leendő
előállítására pályázati felhívást boesájított ki.

Az országos bizottság eddigi működését vázlatosan
feltüntető jelen közlésünkben is kitetszőleg az országos bi-
zottság a kiállítás előmunkálatait messze menő, s a legna-
gyobb részletekig kiterjedő gondoskodással már befejezte-
most már a kerületi és helyi bizottságokon van a sor,
hogy a kiállításra minél több versenyképes iparost és mező,
gazdát megnyerjenek s területüknek a nagy nemzeti ver-
senyben teljes és hű képviseltesét biztosítsák.

A keret, a melyet a kiállítási országos bizottság a
kiállítás részére megállapított, megengedi, hogy hazánk
termelőképességét és összes kulturális intézményeit a ki-
állításon egy időben és egy helyen bemutassuk.

A nemzeti termelés minden ágának bemutatásával
kiváló alkalom kínálkozik arra, hogy megismerjük azt mi-
vel rendelkezünk, s a mi fő azon sok balhiedelmet elosz-
latni a külföld előtt, a melyet irányunkban még ez idő
szerint is táplálnak.

E célt azonban csak úgy érhetjük el, ha a hazá-
nak minden arra alkalmas és hivatott polgára hazafiai kö-
telesség érzettel megtesz a kiállítás érdekében mind azt,
mit saját körében megethet.

Mindenki számára nyitva áll a tér a kiállítás érde-
keit előmozdítani, minden jó hazafinak nemzet és vallás
külömbőség nélkül kötelessége is ezt tenni! Tekintet nél-
kül arra, hogy valakinek alkalma van-e ténylegesen részt
venni a kiállítás érdekében alakított bizottságok működésé-
ben, mindenki saját hivatalos vagy magán körében igye-
kezzék másokat buzdítani és serkenteni a kiállításban való
részvételre s a kik maguk is abban a helyzetben vannak,
hogy kiállítható tárgyakkal rendelkeznek, felszállítás nél-

kül s mások bizdítására is tegyék meg jó eleve bejelen-
téseiket.

Figyelmeztetjük ennélfogva olvasóinkat, hogy a be-
jelentés ideje f. évi december hó végéig val-
jár, azután egy negyed évig csak 10% s még később
csak 5% térdíj többlet fizetése mellett lehet a tárgyakat
bejelenteni.

Ily bejelentések, az országos bizottság által kiadott
bejelentő iven a kerületi és helyi bizottságoknál
eszközölhetők, e bizottságoknál a bejelentésekhez szüksé-
ges nyomtatványok s egyáltalán minden, a kiállítás érde-
kében szükséges felvilágosítások is megszerezhetők.

VEGYES HIREK.

— **Honvédségünk** helyen állomásozó zászlóaljai
(20. és 29.) folytonos gyakorlatban tartják a vitézeket. A
legénység a tiszték állítása szerint igen jó, használható
egyenekből áll. Hétfőn 24-én Toroczkó-Szt.-Györgyre, To-
roczkóra s az Aranyos völgyébe nagy menet s ugyanott
nagyobb szerű gyakorlat tartatik melyre Pakor és Man-
gusius tábornokok váratnak.

— **Halálozás.** O. Veress Gábor ügyvéd édes atyja
O. id. Veress Pál f. h. 18-án este, életének 83-ik évében,
végelgyengülésben elhunyt. Temetése f. hó 20-án délután 4
órákor volt a polgárság nagy részvétele mellett. A megbol-
dogult városunk egyik legrégebbi és tekintélyes családjainak
volt ivadéka. Édes atyja Veress Pál alsófehérmegye
egyik legkeresettebb ügyvéde vala. 1848-ik évi zavarok
reá nézve is végzeteljesek voltak. Midőn Enyedet kira-
bolták és a lángok martalékvá tették: őt mint foglyot
huzelták el Szeben bevétel után szabadult ki. Foglyul vitt
polgártársai közül — 23-an voltak — még csak Tel eg d j
Károly és L o s t e i n e r Károly élnek. — Ugyancsak az
1848-ik évi zavarok mintegy 35—40 ezer forintnyi kárt
okoztak a megboldogultnak; ő azonban ezek dacára sem
vesztette el hitét és bizalmát a K o s s u t h által prok-
lamált elvek diadalában és élete utolsó percéig megőrizve
ragaszkodását K o s s u t h személyéhez.

— **Necrolog.** Molnár József tövisi községi jegyző
és postamester 8 éves kis leánya: M o l n á r K a m i l l a
folyó hó 19-én difteritisben elhalt. Temetése 20-án dél-
előtt ment végbe. — Béke lengjen az elhunyt hantjai
felett!

— **Felhívás.** Miután a nagyenyedi. m. kir. vinczel-
lér-képezdei tanulók élelmezése már ez évben bilátásba
helyeztetett, felhivatnak mindazok, kik az élelmezést el-
nyerni ohajjtják, miszerint az „élelmezési rendszabály“-t
október 1-ig mindennap az igazgatóságnál délelőtt 10—
11 óráig megtekinthetik. Nagy-Enyeden, 1883. szeptember
hó 19-én. — Az igazgatóság.

— **Ezer forint értékű ékszer arany és ezüstnemű**
fog október 5-én Cirner J. József helybeli kereskedő zá-
logintézetéből, a városi hatóság közbejöttével, nyilvános
árverés útján eladatni. Ezen ékszerek és drágaságok mint
az elzálogosított által ki nem váltott zálogtárgyak kerül-
nek árverés alá.

— **Ma vasárnap** Várady Miklós és Kőnczöl
Etel felléptével adatik „A csikós“ Szigligeti Ede 3 felv.
népszínműve. — Kedden, szeptember 25-én V á r a d y
Miklós és Kőnczöl Etel jutalmánál és bucsu felléptél:
„Tündérlak Magyarhonban,“ népszínmű.

— **Haynald bíbornok alapítványa.** Haynald bí-
bornok-érsék Erzsébet főhercegnő születése alkalmából
nagyszerű alapítványt tett. Az általa 1873-ban megnyitott
kalocsai árvaház mintájára most Bacs mezővárosban alapí-
tott 25 árva gyermek számára, hogy tetteleg is hangoz-
zanak feljők a szentírás ama szavai: „Apám és anyám
elhagytak, de Isten felvesz engem.“ (Zsolt. 26. 10.) A
vezetéssel a bácsi zárdaszűzek bizatnak meg. Az új árva-
intézetet a nőárda telkére fogják építeni s „Elisabethi-
num“ nevet kap. jelezvén egyrészt az intézet felállítá-
sának legközelebbi alkalmát, másrészt pedig, hogy szt.
Erzsébet oltalma alá helyeztetik.

— **Lőnhart Ferenc** püspök az erdélyi róm. kath.
statusgyűlést jövő hó 9-re hívta össze. — A kibocsátott
meghívó így szól: Az erdélyi r. k. statusgyűlést, azon
alapon és jog erejénél fogva, melyet ő császári és apos-
toli királyi fenségének 1867-ik évi augusztus 19-én kelt
legfelsőbb elhatározása és a vallás- és közoktatásügyi m.
kir. főmoltóságu miniszteriumnak 1867-ik évi szeptember
12-én 800. és 1872-iki június 16-án 1008. elnöki szá-
mok alatt kelt s a tisztelettel idézett legfelsőbb elhatá-
rozásra fektetett leiratai az erd. r. kath. status számára
biztosítanak: folyó 1883-ik évi október hó 9. 10. és 11.
napjaira a püspöki fővárosba Károly-Fehérvárra összehi-
vandónak tartottam s ezennel az Ur szent nevében ösz-
szehivom. A tárgysorozat főbb pontjai a következőkben
foglaltatnak össze: 1. Az igazgató tanács egy évi műkö-
déséről szóló jelentés. 2. A középiskolákról az 1883. évi
XXX. t.-cz. életbeléptetése s az ezzel kapcsolatos intéz-
kedések. 3. Az elemi tanítói nyugdíj-alap revidiója, tekin-
tettel az 1882-iki statusgyűlés jegyzőkönyve 28-ik pontja
alatt foglalt határozatra. 4. Az igazgató tanács sorsolás
útján kilépő tagjai helyett új tagok választása. — Ezek
folytán felkérem czimedet, hogy folyó évi október 9-ére
ezennel kihirdetett statusgyűlésre, Károly-Fehérvárt, meg-
jelenni, a tanácskozásban részt venni és megjelenésér-
ről vagy netalan akadályoztatásáról engemet előre értesí-

teni sziveskedjék. — Kelt Károly-Fehérvárt, 1883. szept. hó 11-én. Lónhart Ferencz, s. k. erdélyi püspök.

— **Statisztikai képviselőválasztások.** Az Alsófehéregyházi esperesi kerület a f. hó 15-én Gyula-Fehérvárt megtartott választási gyűlésen dr. Mohay Sándor gyulafehérvári ügyvédet és Teleky József alvinezi járási szolgabíróvá választá világi képviselőül, az egyházi rend Sántha János m. igeni lelkészt választá meg f. hó 16-án tartott választási gyűlésén; a gyulafehérvári nagygymnasium pedig Straubert Ödön tanárt választotta statisztikai képviselőül.

— **Színészet.** Váradi Ferencz színtársulata immár 2-ik hete, hogy működik — változó szerencsével. Sajnáljuk, hogy jobb erővel nem rendelkezik, s ennek kell fel tudnunk a közönség részvétét, mely Váradi Miklós népszínműénekes és a kolozsvári színház tagjának, ugy Kőnczöl Etel vendég szerepléseinek, feltűnőleg kevésbé pártolja Thalia seregét. Váradi mint Parlagi Janesi, Gőndör Sándor, s a „Sárga csikóban,” mint Laci lépet fel eddig, és népdalaival sok élvezetet nyújtott. A társulatból Váradi Róza és Emma, meg Hegyi igyekeznek megállani a színpadon; de ismétjük: kár, hogy az igazgató jobb erővel nem rendelkezik.

KÖZGAZDASÁG.

Szüreti tanácsok.

(Folytatás)

IV. A szőlő musttá való feldolgozása.

A szőlő musttá való feldolgozása az anyag és a nyeredő borok minősége szerint különböző módon eszközölhetik. Eltekintve az aszu, úrmős, szalma és egyéb borok készítésétől, melyeket ezuttal leírásom keretébe nem foglalok, a szőlő feldolgozása rendszeren a szőlőfürtök összezsuzása, lebogyózása és kiszájtolásával végeztetik.

Ezen munkákat kisebb szőlős gazdánk sok helyütt még, elég helytelenül, a szabad ég alatt primitív eszközökkel és módon végzik, a mi, eltekintve ezen eljárás módjait, inpraktikus voltától, hogy a gazdának a sajtót, kádakat, hordókat, sajtárt, litert stb. szüretelés helyére és vissza szállítania kell, — még úgy magát, mint terményét az idő viszontagságainak is kiteszi, mely eső alakjában őt munkájában gátolja, mustját pedig felhígítva silányabbá teszi, míg nagy melegben ily manipulálás a borok későbbi megezesedését is lehet okozja.

Hogy ezen minden tekintetben czélszerűtlen állapot miként lehet segíteni, azt az eddigélemondottakat s körülményeit kissé megfontolva szőlős gazda könnyen kitálálhatja. Már egy rögtönzött deszka bódé vagy gyékény sátorral is segíthetünk némit a bajon, rendes sajtóház és a körülményekhez alkalmazott helyes behordási móddal pedig tökéletesen czélt érhetünk.

Eltekintve a sajtóházak néhutt igen csinos, sőt luxus kiállításától, ma már nemcsak a nagyobb, hanem a kisebb szőlős gazdánknál is minden szükségeltető szüreti eszközökkel berendezett sajtóházakat, sőt erjkamrát is találunk, a melyek alatt az ászok pince foglaltán helyet, a must és bor a présház talpazatán hagyott lyukakon kausuk eső segélyével a présből vagy kádból egyenesen a pinczébe, illetve az ászok hordókba bocsátható.

Bár e tárgyban még igen sokat lehetne mondani mindazon által áttérek tárgyamra, a szőlő musttá való feldolgozásának egyes módjaira.

1. **Szőlő összezsuzása.** Mielőtt a szőlőfürtök a sajtó alá kerülnek, előbb meg szokták zuzatni. Minél apróbbra zuzzuk a szőlőfürtöket s megszagatjuk a bogó sejtjeit, annál könnyebben és tökéletesebben lehet azokból a mustot kiszájtolni, de egyuttal annál több szilárd anyag is kerül mustunkba, a tulerős összezsuzás következtében az éretlen bogók, szőlőkocány és mag is összezsuzatván, boraink a kellenél fanyarabbakká és savanyubbakká válhatnak, a miből következőleg a zuzásnál az arányos közepet kell szemelőtt tartanunk.

A szőlőzuzást különböző módon szokták végezni: a) tiprás által zsákban és szűrős fenékű kádban, b) ágas-bogas végű muskoló vagy csomszoló fákkal, újabb időben pedig az e czélra igen alkalmas szőlőzuzó malmokkal, vagy másként nevezett szőlődarálókkal, a melyekkel ezen munka a lehető legkétszeresen s leggyorsabban végezhető, ugy annyira, hogy egy szőlőmalommal két ember a szőlő mennyiségéhez képest 50—60 szedőnek könnyen megfeleljen s képes annyit megzuzni, mint 10—12 ember megmuskolni.

Ezen idő- és pénzmegetakarítással járó, kézzel fogható előnyön kívül egy jól szerkesztett, solidan készült daráló még a végzett munka jósága és a gép tartóssága tekintetében is tökéletesen megfelel az igényeknek, mert közelebb vagy távolabb állítható öntött vas hengereivel a zuzás a fürt és bogók nagyságához viszonyítható s kellő elővigyázat és gondozás mellett egy jó daráló 20—30 esztendeig is használható. Végül előnye ezen gépeknek még az is, hogy a malommal zuzással nyert bornak jelentékenyen kevesebb, mondhatni csak felényi seprője van, mint pl. a zsákban taposottak, miért is ezen borok könnyebb kezelhetőségük mellett még jóval előbb tisztulnak,

fejlődnek és értékesíthetők. Hogy egy jó szőlőmalomnak minő szerkeszti kellekekkel kell bírnia, azt itt tüzetesen felsorolni nem tartom szükségesnek, csakis mint leglényesebbet felemlíthetem, hogy az állítható 50—75 cm. hosszú, 12—15 cm. átmérőjű öntött vas hengerű lentke-rekes szőlőmalom felének meg legjobban a czélnak, míg fa vagy pléhezett fahengerű malmokért nem érdemes pénzt kiadni. — Jó szerkesztű malmok szerkeszthetők be 25—35 frtért Klostereuburgból Schottólól, Budapestről Sehla-mandingertől, Szekesfehérvárról stb.

2. **A szőlő lebogyózása.** Előre kell boesátanom, hogy a szőlő kocányai karkó savon kívül alma savat, cersavat zoldenyét stb. tartalmaz, minek következtében ha a szőlő mustjával hosszabb ideig érintkeznek, ezen anyagok kilugzódnak, miért is oly nemesebb szőlőfajok feldolgozásánál, mint pl. riesling, tramiui, sárféher, muskotály fajok stb.-nél, nemkülönbön a veres bort adó fajoknál általában hol a héján levő zamat, illat és festanyag kilugzhatása miatt a mustot bizonyos ideig a héján kell állani hagyni, a szőlőt előbb le kell bogyózni, illetve kocányát eltávolítani, mert különben a must fanyar és kellemetlen kocányíz kaphat; nemkülönbön ezen anyagok közül a cersav, zoldenye s más vonatanyagok későbbben a borokban kellemetlen változásoknak, u. m. a borok nehéz derülésnek, megbarnulásának, veres borok színehagyásának is lehetnek okozói.

E czélra használt különböző eszközök között legczélszerűbbek az ugynevezett bogyózó rosták, melyek 1 $\frac{1}{2}$ —1 $\frac{3}{4}$ méter átmérőjű kerek vagy négyszögletes alaku vaskeretre czinezett drótból készítvék, a melyeken a szőlő lebogyózását kézzel sokkal gyorsabban szénvonók segélyével végezni lehet.

Szoktak előbb bogyózni és azután zuzni, állítván, hogy így a kocányból épen semmi sem lugzódnak ki, míg mivel az előbb megzuzott szőlő kocányát gyorsabban és könnyebben elválasztani lehet s mivel ennek rövid időközbeni egymás után való végzésénél semmi nem kellemetlen befolyást sem tapasztaltak, azért azt fordítva is szokták eszközölni. — A bogyózó rosták ára fennebbi átmérőjük szerint 8—10 frt közt váltakozik.

Morágyi István.

(Folyt. köv.)

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN.

SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKAL JÁNOS.

Sz. 968—1883.

k. ig.

Haszonbéri hirdetmény.

A Bethlen-főtanoda előjárósága az ennek tulajdonát képező toroczko-szentgyörgyi, Toroczko városi, ez utóbbiban levő s vendégfogadónak is alkalmas jó kőházas telkét melléképületeivel együtt, valamint Bedelő, Borév, Gyertyános, Lunka, Vidaly, alsó-felső Szolcsva és alsó-felső Potsága községekeni koresma regale jogát az 1884-ik év anuár hó 1-én kezdődőleg 3, esetleg 6 évre zárt

ajánlat utján haszonbérbe szándékozván kiadni, — ezennel felhívja a bérbe venni szándékozókat, hogy zárt ajánlataikat kellő bánatpénzzel ellátva, folyó évi **október hó 16-áig** bezárólag a főtanoda jószág-gazgató ságához nyujtsák be.

Kikiáltási ár 3000 forint, bánatpénz ennek 10 százaléka.

2—3

Az igazgatóság.

Sz. 1886—1883.

k. ig.

Árverezési hirdetmény.

Vizakna város képviselő testületének folyó év augusztus hó 29-én kelt 103. számú határozata folytán, a város allodiumához tartozó egész évi koresmárlási jog az ehez tartozó 6 különálló koresmahelyiséggel együtt, egyenként avagy együttesen (2) két, esetleg (3) három egymásután következő évekre u. m. 1884-ik év január hó 1-től 1885., illetve 1886-ik év december hava 31-ig bezárólag **folyó év október hava 1-én délelőtt 9 óra-kor** a városi tanácsház tanácskozási termében nyílt árverés utján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni, miről bérleti szándékozók oly hozzáadással értesíttetnek, miszerint az árverezési feltételek a hivatal helyiségében bármikor is megtekinthetők s hogy kellőleg felszerelt, bánatpénzzel ellátott zárt ajánlatok ugyanottan az árverezés megkezdéseig elfogadhatnak.

Vizakna, 1883, szept. hó 3-án.

3—3

A város tanácsa.

Ez igaz, nem hazugság!

Ide nézz, nem oda:

Ez „enyedi portéka” —

Magyar ember árulja.

100 darab pónyik almának

Papirba göngyölve 250 kraj-

czár az ára.

S ha még akar valaki többféle

nemes faju almát kapni:

Tessék BIRTALAN LAJOST

megkeresni

NAGY-ENYEDEN,

a „Világ közepén.”

Ez igaz, nem hazugság!!

GUTJAHR és MÜLLER

BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

a Margit-hid közelében

ajánlják szolid szerkesztű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdasági számára:

Járgány-cséplőgépek.
Szelelő rosták.
Kukorica merzsolók.
Szeeskavágók.

Különlegességek malmok számára:

Duplamalmok.
Malom trieurhengere.
Gabona osztályozó-hengerek.
Koptató gépek.
Dara választó gépek.
Tarárok.
Detacherök.

Malom alkatrészek

Transzmissiók.
Szikkerkek.
Rostalemezek:
Cséplőgéprosták.
Liszthenger-szíták.
Koptató lemezek.
Ráspoly-lemezek stb.

14—25

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

Nyomatott Wokal János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.